

Byla C-484/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. spalio 1 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Oberlandesgericht München (Vokietija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. spalio 1 d.

Atsakovė ir apeliantė:

Vodafone Kabel Deutschland GmbH

Ieškovė ir kita apeliacinio proceso šalis:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

<...>

NUTARTIS

Byloje

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V. (Federalinė vartotojų centrų ir asociacijų sąjunga), <...>, Berlynas,
– ieškovė ir kita apeliacinio proceso šalis –

<...>

prieš

Vodafone Kabel Deutschland GmbH, <...>, Unterföhring,
– atsakovė ir apeliantė –

<...> (orig. p. 2)

Oberlandesgericht München (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas) 29 -oji civilinių bylų kolegija <...> 2020 m. spalio 1 d.

nutarė:

- I. <...> sustabdyti bylos nagrinėjimą.
- II. Vadovaujantis SESV 267 straipsniu, pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą dėl 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB (toliau – Direktyva (ES) 2015/2366), 62 straipsnio 4 dalies išaiškinimo:
 - Ar Direktyvos (ES) 2015/2366 62 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai ar praktika, kuriais, kaip pereinamojo laikotarpio priemonėmis, esant ilgalaikiams prievoliniams santykiams su vartotojais, taikyti mokesčius už naudojimąsi mokėjimo priemonėmis ir mokėjimo paslaugomis pagal atitinkamus nacionalinius įgyvendinimo teisės aktus draudžiama tik tada, kai atitinkami prievoliniai santykiai atsirado nuo 2018 m. sausio 13 d., bet ne tada, kai atitinkami prievoliniai santykiai atsirado iki 2018 m. sausio 13 d., tačiau (kitos) mokėjimo operacijos pradamos vykdyti tik nuo 2018 m. sausio 13 d.? (**orig. p. 3**)

Motyvai

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiame teisme šalys nesutaria dėl to, ar atsakovė, kaip kabelinio tinklo operatorė ir interneto prieigos paslaugų teikėja, pagal savo Bendrąsias paslaugų teikimo sąlygas turi teisę reikalauti, kad vartotojai kiekvieną kartą atlikdami mokėjimą sumokėtų fiksuotą 2,50 EUR sumą (vadinamąjį fiksuotą savarankiško mokėtojo mokestį), jei šie vartotojai atsakovei nesuteikia tiesioginio debeto teisės, o sąskaitas apmoka patys, atlikdami SEPA kredito pervedimą, jeigu atitinkami prievoliniai santykiai atsirado prieš Direktyvos (ES) 2015/2366 įgyvendinimą nacionalinėje teisėje 2018 m. sausio 13 d., tačiau (kitos) mokėjimo operacijos pradamos vykdyti tik po to.

1. Teisinis pagrindas

a. Sąjungos teisė

Direktyvos (ES) 2015/2366 atskiros konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

(1) pastaruoju metu padaryta didelė pažanga Sąjungoje integruojant mažmeninius mokėjimus, visų pirma kalbant apie Sąjungos aktus dėl mokėjimų, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/64/EB, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 924/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/110/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 260/2012. Mokėjimo paslaugų teisinė sistema toliau papildyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES, joje nustatius konkrečią ribą, iki kurios mažmenininkai gali taikyti pridėtinius mokesčius savo klientams už tam tikrų mokėjimo priemonių naudojimą;

(6) siekiant panaikinti reglamentavimo spragas reikėtų nustatyti naujas taisykles, o kartu numatyti daugiau teisinio aiškumo ir užtikrinti nuoseklų teisės aktų sistemos taikymą visoje Sąjungoje. Esamiems ir naujiems rinkos dalyviams reikėtų garantuoti lygiavertes veiklos sąlygas ir taip sudaryti sąlygas naujoms mokėjimo priemonėms patekti į didesnę rinką ir **(orig. p. 4)** užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą naudojantis tomis mokėjimo paslaugomis visoje Sąjungoje. Dėl to turėtų padidėti veiksmingumas visoje mokėjimo sistemoje ir išaugti mokėjimo paslaugų pasirinkimas ir skaidrumas, taip pat kartu padidėti vartotojų pasitikėjimas suderinta mokėjimų rinka;

(66) dėl skirtingos mokesčių už naudojimąsi tam tikra mokėjimo priemone taikymo nacionalinės praktikos (toliau – pridėtinių mokesčių taikymas) Sąjungos mokėjimų rinka tapo be galo heterogeninė ir kelia painiavą vartotojams, visų pirma e. prekybos ir tarpvalstybinėmis aplinkybėmis. Valstybėse narėse, kuriose leidžiama taikyti pridėtinius mokesčius, esantys prekyautojai produktus ir paslaugas siūlo valstybėse narėse, kuriose pridėtinių mokesčių taikymas draudžiamas ir vartotojai moka pridėtinį mokestį. Be to, galima pateikti daug pavyzdžių, kai prekybininkai ima iš vartotojų daug didesnę už prekybininko patiriamas išlaidas pridėtinį mokestį už naudojimąsi konkrečia mokėjimo priemone. Be to, tvirtas loginis pridėtinių mokesčių taikymo praktikos tikslinimo pagrindas grindžiamas tuo, kad Reglamentu (ES) 2015/751 nustatomos tarpbankinių mokesčių už kortele grindžiamus mokėjimus taisyklės. Tarpbankiniai mokesčiai yra pagrindinė prekybininkų mokesčių už korteles ir kortele grindžiamus mokėjimus sudedamoji dalis. Pridėtiniai mokesčiai yra nukreipianti praktika, kurią prekybininkai kartais taiko, kad padengtų papildomas kortele grindžiamų mokėjimų sąnaudas. Reglamentu (ES) 2015/751 nustatomos tarpbankinių mokesčių lygio ribos. Tos ribos taikomos prieš draudimą, numatytą šioje direktyvoje. Atitinkamai valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę neleisti gavėjams prašyti sumokėti mokesčių už naudojimąsi mokėjimo priemonėmis, kurių tarpbankiniai mokesčiai reglamentuojami Reglamento (ES) 2015/751 II skyriuje;

(99) būtina užtikrinti veiksmingą pagal šią direktyvą priimtų nacionalinės teisės nuostatų vykdymą. Todėl turėtų būti nustatytos tinkamos procedūros,

pagal kurias bus galima teikti skundus dėl to, kad mokėjimo paslaugų teikėjai nesilaiko tų nuostatų, ir užtikrinti, kad prireikus bus skiriamos atitinkamos, veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos. <...> (**orig. p. 5**)

Direktyvoje (ES) 2015/2366, be kita ko, nustatyta:

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma mokėjimo paslaugoms, teikiamoms Sąjungoje.
2. III ir IV antraštinės dalys taikomos mokėjimo operacijoms valstybės narės valiuta, kai tiek mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjo, tiek gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo arba mokėjimo operaciją vykdančio vieno mokėjimo paslaugų teikėjas yra Sąjungoje.

4 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys: <...>

9. gavėjas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris yra numatytas lėšų, kurios buvo mokėjimo operacijos dalykas, gavėjas; <...>
14. mokėjimo priemonė – personalizuota (-os) priemonė (-ės) ir (arba) procedūros, dėl kurių susitaria mokėjimo paslaugų vartotojas ir mokėjimo paslaugų teikėjas ir kurios naudojamos mokėjimo nurodymui inicijuoti;

62 straipsnis

Taikomi mokesčiai

4. Bet kuriuo atveju valstybės narės užtikrina, kad gavėjas nereikalautų mokesčių už mokėjimo priemonių, kurių tarpbankiniai mokesčiai reglamentuojami pagal Reglamento (ES) 2015/751 II skyrių, naudojimą ir (**orig. p. 6**) už tas mokėjimo paslaugas, kurioms taikomas Reglamentas (ES) Nr. 260/2012.

107 straipsnis

Visiškas suderinimas

1. Nedarant poveikio 2 straipsniui, 8 straipsnio 3 daliai, 32 straipsniui, 38 straipsnio 2 daliai, 42 straipsnio 2 daliai, 55 straipsnio 6 daliai, 57 straipsnio 3 daliai, 58 straipsnio 3 daliai, 61 straipsnio 2 ir 3 dalims,

62 straipsnio 5 daliai, 63 straipsnio 2 ir 3 dalims, 74 straipsnio 1 dalies antrai pastraipai ir 86 straipsniui, kai šioje direktyvoje numatytos suderintos nuostatos, valstybės narės negali toliau taikyti arba nustatyti kitų nuostatų, nei nustatytos šioje direktyvoje.

115 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės ne vėliau kaip 2018 m. sausio 13 d. priima ir paskelbia nuostatas, būtinas, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.
2. Tas nuostatas jos taiko nuo 2018 m. sausio 13 d.

Reglamente (ES) Nr. 260/2012 nustatyta:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šiuo reglamentu nustatomos Sąjungoje atliekamų kredito pervedimų ir tiesioginio debeto operacijų eurais taisyklės, kai tiek (**orig. p. 7**) mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas, tiek gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas yra Sąjungoje arba kai vienintelis mokėjimo paslaugų teikėjas (toliau – MPT), dalyvaujantis atliekant mokėjimo operaciją, yra Sąjungoje.

b. Nacionalinės teisės nuostatos

Bürgerliches Gesetzbuch (Civilinis kodeksas, pagal 2017 m. liepos 17 d. įstatymą įsigaliojęs nuo 2008 m. sausio 13 d. <...>) 270a straipsnyje nustatyta:

Susitarimas, kuriuo skolininkas įpareigojamas mokėti mokestį už naudojimąsi pagrindine SEPA tiesioginio debeto schema, verslo SEPA tiesioginio debeto schema, SEPA kredito pervedimu arba mokėjimo kortele, yra negaliojantis. Pirmasis sakinytis naudojimuisi mokėjimo kortelėmis taikomas tik atliekant su vartotojais susijusias mokėjimo operacijas, kai joms taikomas 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/751 dėl tarpbankinių mokesčių už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas (OL L 123, 2015, p. 1) II skyrius.

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Įvadinis Civilinio kodekso įstatymas) 229 straipsnio 45 paragrafo pereinamojo laikotarpio nuostata (įterpta 2017 m. liepos 17 d. įstatymu ir įsigaliojusi nuo 2018 m. sausio 13 d. <...>) suformuluota taip:

1. Prievoliniams santykiams, apimantiems mokėjimo operacijų vykdymą ir atsiradusiems po 2018 m. sausio 13 d., taikomas tik *Bürgerliches Gesetzbuch* ir nuo 2018 m. sausio 13 d. galiojančios redakcijos 248 straipsnis.
2. Prievoliniams santykiams, apimantiems mokėjimo operacijų vykdymą ir atsiradusiems iki 2018 m. sausio 13 d., taikomas *Bürgerliches Gesetzbuch* ir iki 2018 m. sausio 13 d. galiojusios redakcijos 248 straipsnis, jei 3 ir 4 dalyse nenustatyta kitaip. (**orig. p. 8**)
3. Jeigu, kiek tai susiję su 2 dalyje nurodyta prievole, mokėjimo operacija pradėta vykdyti tik nuo 2018 m. sausio 13 d., šiai mokėjimo operacijai taikomas tik *Bürgerliches Gesetzbuch* ir nuo 2018 m. sausio 13 d. galiojančios redakcijos 248 straipsnis.
4. Nuo 2018 m. sausio 13 d. galiojančios redakcijos *Bürgerliches Gesetzbuch* 675f straipsnio 3 dalis nuo šios dienos turi būti taikoma ir prievoliniams santykiams, kaip tai suprantama pagal 2 dalį.
5. *Bürgerliches Gesetzbuch* 270a straipsnis taikomas visiems prievoliniams santykiams, atsiradusiems nuo 2018 m. sausio 13 d.

2. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės

- a. Ieškovė (pagal Vokietijos teisės aktus turinti teisę pareikšti ieškinį vartotojų apsaugos asociacija), prieš tai pateikusi išpėjimą, reikalauja, kad atsakovė (kabelinio tinklo operatorė ir interneto prieigos paslaugų teikėja), vykdydama komercinę veiklą (išskyrus verslininkų atžvilgiu) netaikytų bendrosios paslaugų teikimo sąlygos arba, vykdydama paslaugų sutartis dėl telekomunikacijų ir kabelinio ryšio paslaugų, nesivadovautų sąlyga, kuri suformuluota taip: „*Fiksuotas savarankiško mokėtojo mokestis: mokestis už vieną mokėjimą ne tiesioginio debeto būdu – 2,50 EUR.*“

Nuo 2018 m. sausio 13 d., kai Direktyva (ES) 2015/2366 buvo perkelta į Vokietijos teisę, atsakovė savo sutartis skirsto į senesnes ir naujas. Senesnėse sutartyse, kurios buvo sudarytos iki 2018 m. sausio 13 d., atsakovė kainų ir paslaugų apraše naudoja minėtą sąlygą, pagal kurią išimties, pvz., SEPA kredito pervedimams, nenumatyta. Atitinkamame naujoms sutartims, sudarytoms nuo 2018 m. sausio 13 d., galiojančiame kainoraštyje šios sąlygos nebėra.

Atsakovė mano turinti teisę taikyti sąlygą senesnėms sutartims, nes draudimas rinkti papildomus mokesčius pagal *Bürgerliches Gesetzbuch* 270a straipsnį taikomas tik tokiems ilgalaikiams prievoliniams santykiams, kurie atsirado nuo 2018 m. sausio 13 d. Todėl tuo atveju, kai (**orig. p. 9**) senesnės sutartys sudarytos iki šios datos, ji turi teisę reikalauti mokėti fiksuotą savarankiško mokėtojo mokesčių ir vėliau, nes *Einführungsgesetz*

zum *Bürgerlichen Gesetzbuch* 229 straipsnio 45 paragrafo 5 dalis taikoma nuo 2018 m. sausio 13 d. atsiradusiems prievoliniams santykiams; taigi *Bürgerliches Gesetzbuch* 270a straipsnio taikymas atgaline data negalimas, net jei mokėjimai atlikti po 2018 m. sausio 13 d.

Ieškovė mano priešingai – draudimas rinkti papildomus mokesčius nuo 2018 m. sausio 13 d. taikomas ir senesnėms sutartims, kurios sudarytos iki 2018 m. sausio 13 d. Kadangi Direktyvos (ES) 2015/2366 62 straipsnio 4 dalyje numatant šį referencinį terminą buvo siekiama nustatyti vienodas sąlygas vidaus rinkoje, *Bürgerliches Gesetzbuch* 270a straipsnio įgyvendinimo nuostata turi būti taikoma nepriklausomai nuo sutarties galiojimo laiko, taigi ir ilgalaikiams prievoliniams santykiams, atsiradusiems iki 2018 m. sausio 13 d. *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch* 229 straipsnio 45 paragrafo 5 dalyje įtvirtinta pereinamojo laikotarpio nuostata pagal *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch* 229 straipsnio 45 paragrafo 3 dalyje įtvirtintą teisinę idėją turi būti aiškinama taip, kad iki 2018 m. sausio 13 d. sudarytoms sutartims naujos, nuo referencinio termino galiojančios teisės normos taikomos tuo atveju, jei mokėjimo operacijos taip pat pradedamos vykdyti nuo 2018 m. sausio 13 d.

- b. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas linkęs manyti, kad *Bürgerliches Gesetzbuch* 270a straipsnyje įtvirtinta nacionalinės teisės nuostata, kuria į nacionalinę teisę perkeliama Direktyvos (ES) 2015/2366 62 straipsnio 4 dalis, turi būti taikoma ir tuo atveju, kai prievoliniai santykiai, kuriais grindžiami šie mokėjimai, atsirado iki 2018 m. sausio 13 d., tačiau atitinkamos (kitos) mokėjimo operacijos pradedamos vykdyti tik po šio termino, nes, pvz., kaip šiuo atveju, kabelinės televizijos arba interneto paslaugų mokesčius reikia mokėti periodiškai, paprastai kas mėnesį.

Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad Direktyvos (ES) 2015/2366 62 straipsnio 4 dalis taikoma tik tada, kai naudojamos mokėjimo priemonės ir mokėjimo paslaugos, už kurias pagal šią dalį, vykdant visišką suderinimą, 2018 m. sausio 13 d. suėjus įgyvendinimo terminui, gavėjams draudžiama rinkti papildomus mokesčius. Tačiau direktyvoje nedaroma nuorodos į mokėjimo pagrindu esančių prievolių santykių atsiradimą. **(orig. p. 10)**

Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas linkęs draudimą rinkti mokesčius taikyti ir senesnėms sutartims, sudarytoms iki 2018 m. sausio 13 d., nes pagal direktyvos 6 konstatuojamąją dalį reikia užtikrinti nuoseklų teisės aktų sistemos mokėjimų srityje taikymą visoje Sąjungoje, lygiavertės veiklos sąlygas esamiems ir naujiems rinkos dalyviams ir aukšto lygio vartotojų apsaugą naudojantis mokėjimo paslaugomis visoje Sąjungoje. Pagal 66 konstatuojamąją dalį skirtinga mokesčių taikymo nacionalinė praktika, dėl kurios Sąjungos mokėjimų rinka tapo be galo heterogeninė ir kelia painiavą vartotojams, turi būti

suvienodinta uždraudžiant gavėjams reikalauti mokesčių už naudojimąsi tam tikromis mokėjimo priemonėmis. Toks suvienodinimas visoje Europoje nebūtų užtikrintas, jei ilgalaikių prievolinių santykių atveju valstybėse narėse būtų leidžiama mokesčius neapibrėžtą laiką skaičiuoti skirtingai ir ateityje, nes tariamai tai turėtų priklausyti nuo prievolinių santykių atsiradimo momento, o ne nuo direktyvos įgyvendinimo termino pasibaigimo datos (2018 m. sausio 13 d.).

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, visaapimančio draudimo nuo 2018 m. sausio 13 d. rinkti papildomus mokesčius už mokėjimus taikymas dėl *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch* 229 straipsnio 45 paragrafo 5 dalyje įtvirtintos pereinamojo laikotarpio nuostatos, kurioje kalbama tik apie prievolinių santykių atsiradimą, kelia abejonių. <...> [nuomonės atitinkamoje literatūroje] **(orig. p. 11)**

Teikdamas <...> prejudicinį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas Teisingumo Teismo prašo išaiškinti Direktyvos (ES) 2015/2366 62 straipsnio 4 dalį. Tai reikalinga, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas, atsižvelgdamas į normos esmę, daro prielaidą, kad ji nuo 2018 m. sausio 13 d. turi būti taikoma be laiko apribojimų, todėl nuo šios datos, nepriklausomai nuo ilgalaikių prievolinių santykių atsiradimo momento, mokėjimų rinkai Sąjungoje turi būti taikoma vienoda mokesčių reguliavimo sistema.

<...>